

با زعفران از آلزایمر پیشگیری کنید

یکی از موضوعاتی که در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته، آزمایش و اثبات کاربرد سنتی گیاهان دارویی با استفاده از تحقیقات و روش‌های مدرن علمی است.

یکی از موضوعاتی که در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته، آزمایش و اثبات کاربرد سنتی گیاهان دارویی با استفاده از تحقیقات علمی، مدرن، است. بر این اساس با امید به دستیابی به داروهای مکمل و جایگزینی برای درمان بیماری‌های مختلف و بخصوص بیماری‌های دستگاه عصبی، تحقیقات فراوانی در مراکز معتبر علمی در سطح دنیا انجام شده است. در تحقیقات اخیر و آزمایشاتی که روی حیوانات و انسان‌ها انجام شده است، اثرات مفید گیاه زعفران و مواد استخراج شده از آن در درمان و کنترل علائم بیماری آلزایمر و همچنین پیشگیری و درمان دیگر اختلالات مربوط به حافظه انجام شده است. یکی از شرکت‌های دانش بنیان ستاد علوم و فناوری گیاهان دارویی و طب سنتی با همکاری دانشکده پزشکی دانشگاه تهران و بیمارستان‌های وابسته به این مرکز دانشگاهی، پس از انجام آزمون‌های بالینی متعدد برای نخستین بار دارویی گیاهی با قابلیت کاهش علائم بیماری آلزایمر تولید کرده است که اثرات جانبی داروهای شیمیایی را ندارد. پس از شش سال کارآزمایی‌های متعدد و آزمایشات بالینی مطلوب‌ترین مواد موثره و چگونگی حفظ آنها نیز کشف شده که در ساخت کپسول‌های گیاهی موسوم به «سافروتین» مورد استفاده قرار گرفته است.

مهندس جمال‌الدین جلالی، رئیس هیات مدیره شرکت دانش بنیان گیاهان سبز زندگی و مجری این طرح تحقیقاتی در گفت و گو با جام جم می‌گوید: در نخستین مرحله از این طرح تحقیقاتی ما اثر سافروتین را با داروی «دونپزیل» که از داروهای مورد تأیید سازمان غذا و داروی آمریکا در درمان بیماری آلزایمر است، مقایسه کرده ایم. در سمیناری که بتازگی در لندن و با حضور 350 نفر از متخصصان آلزایمر از سراسر دنیا برگزار شد، نتیجه مقایسه این دارو با داروی دیگری به نام «ممانتین» ارائه شد و تأثیر داروی سافروتین در کنترل و بهبود علائم بیماری آلزایمر مورد تأیید قرار گرفت. آزمایشات بالینی نشان می‌دهد این دارو با اثرات قوی‌ترین دارویی که در دنیا در درمان بیماری آلزایمر مورد استفاده قرار می‌گیرد، مطابقت دارد. تا زمانی که این دارو به عنوان یک اختراع بین‌المللی ثبت نشود، نمی‌توانیم این دارو را به بازار عرضه کنیم. ما به دنبال ثبت بین‌المللی در کانادا هستیم که مقدمات این کار انجام شده است.

به گفته جلالی، زعفران یک محصول ملی ایرانی و استراتژیک است. از دوره مادها این محصول در هگمتانه همدان کشت می‌شد و بعد از آن در گستره مرزهای کشور به دیگر نقاط ایران نیز منتقل شده است. این محصول برای نخستین بار از سوی مسلمانان به اروپا و آفریقا راه پیدا کرده و در آنجا کشت شده است. پس از آن در هندوستان، نواحی جنوبی چین و افغانستان هم این محصول کشت شده است. اما زادگاه این محصول ایران است و بیش از 90 درصد زعفران تولیدی در سطح دنیا در ایران تولید می‌شود. ابن سینا، قدیمی‌ترین محقق است که درباره تأثیر زعفران بر عملکرد حافظه تحقیق کرد و تأثیر این گیاه را بر خلق و خوی افراد مورد بررسی قرار داده است. تحقیقات اخیر نشان داده است این گیاه نه تنها ضدافسردگی است، بلکه می‌تواند در بهبود دید چشم و بینایی نیز تأثیرگذار باشد. اکنون تحقیقاتی درباره تأثیر این دارو بر بینایی و درمان ضایعات نخاعی انجام شده است. این طرح تحقیقاتی با همکاری محققان این شرکت و دکتر شاهین آخوندزاده، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران و سرپرست بخش تحقیقات بیمارستان روزبه تهران انجام شده است.

آلزایمر را باید جدی گرفت

بیماری آلزایمر به عنوان یکی از شایع‌ترین علل زوال عقل شناسایی شده است. این بیماری برای بیمار و اطرافیان او و حتی جامعه بار اقتصادی، اجتماعی و روانی بالایی دارد. بر اساس گزارش اعلام شده از سوی سازمان جهانی بهداشت، شیوع زوال عقل در دنیا به 56 میلیون نفر رسیده است که پیش‌بینی می‌شود این رقم در سال 2030 تا دو برابر و در سال 2050 تا سه برابر افزایش پیدا کند. در بیش از 70 درصد بیماران، زوال عقل ناشی از ابتلا به بیماری آلزایمر است.

جلالی با اشاره به تأثیر افزایش سن در شیوع این بیماری می‌گوید: علامت مشخصه ابتلا به بیماری آلزایمر بروز اختلالات شناختی است که مهم‌ترین آن اختلال در عملکرد حافظه است. اختلال در گفتار، افسردگی، مشکلات رفتاری، بی‌قراری، روان‌پریشی و ناتوانی در تشخیص زمان و مکان از دیگر علائم این بیماری است. اختلال در عملکرد حافظه موجب افزایش بار مراقبت از این گروه از بیماران می‌شود. بیماری آلزایمر در فهرست ده علل مرگ ناشی از یک بیماری قرار گرفته و مرگ ناشی از این بیماری در سال‌های اخیر به میزان چشمگیری افزایش یافته است. بنابراین با توجه به این موضوع و همچنین در نظر گرفتن بار سنگین اجتماعی بیماری و همچنین ارزش بالای کیفیت زندگی در دوران سالمندی، درمان و کنترل موثر بیماری آلزایمر بیش از پیش ضروری به نظر می‌رسد.

به گفته مجری این طرح، گرچه تحقیقات فراوانی در این زمینه انجام شده است، اما تاکنون درمان و علاج قطعی برای این بیماری ارائه نشده است. داروهایی که اثر آنها در کنترل این بیماری به اثبات رسیده و مورد تأیید سازمان غذا و داروی آمریکا قرار گرفته، داروهایی است که درمان قطعی محسوب نمی‌شود. گاهی عوارض جانبی ناشی از مصرف این دارو به اندازه‌ای برای فرد

غیر قابل تحمل می شود که بیمار نمی تواند درمان دارویی را ادامه دهد. در سال های اخیر تحقیقات گسترده ای برای دستیابی به رویکردها و داروهای جدید در درمان بیماری آلزایمر انجام شده است که با توجه به نداشتن کارایی مناسب و برخورداری از عوارض جانبی متعدد در بیشتر موارد تحقیقات انجام شده در این زمینه به تعدیل عوامل زمینه ساز این بیماری یا افزایش کارکردهای شناختی بیماران از طریق راه های جایگزین متمرکز شده است. طب مکمل و جایگزین بویژه داروهای مشتق شده از گیاهان از حوزه هایی است که در سال های اخیر در این زمینه مورد توجه قرار گرفته است. بسیاری از داروهایی که امروزه در درمان اختلالات دستگاه اعصاب مرکزی به کار برده می شود، نخستین بار از گیاهان دارویی استخراج شده که با گذشت زمان به تولید انبوه صنعتی رسیده است. داشتن عوارض جانبی کمتر، پاسخ درمانی بهتر و هزینه های درمانی کمتر از مهم ترین ویژگی هایی است که موجب شده گیاهان دارویی و مواد مشتق شده از آنها در درمان بیماری آلزایمر مورد توجه قرار گیرد.

چرا زعفران؟

جلالی با اشاره به بررسی ها و مطالعات انجام شده در زمینه استفاده از داروی گیاهی زعفران در پیشگیری، کنترل و بهبود علائم بیماری آلزایمر این طور توضیح می دهد: از سوی دیگر مطالعات انجام شده نشان داده است بیمارانی که به آلزایمر مبتلا می شوند به علل مختلف بیش از دیگر افراد در معرض ابتلا به افسردگی قرار دارند که متأسفانه این موضوع کمتر مورد توجه قرار می گیرد. این در حالی است که ابتلا به افسردگی در بیماران مبتلا به آلزایمر موجب افزایش سرعت تحلیل توانایی های شناختی و پیشرفت بیماری، افزایش هزینه و بار مراقبت از بیماران و افزایش مصرف دارو شده و می تواند نقش بسیار مهمی در ناتوانی ناشی از بیماری آلزایمر داشته باشد.

در این طرح تحقیقاتی، در پنج مطالعه کارآزمایی بالینی جداگانه نقش موثر داروی زعفران در بهبود علائم بیماری افسردگی به اثبات رسیده است. علاوه بر این نقش رادیکال های آزاد و استرس اکسیداتیو در ایجاد بیماری هایی که به تحلیل اعصاب منجر می شود و همچنین در ابتلا به بیماری های قلبی - عروقی و سرطان ها مورد تأیید بسیاری از محققان و دانشمندان قرار گرفته است. زعفران یک آنتی اکسیدان قوی و حمل کننده رادیکال های آزاد است که استفاده از آن در درمان این گروه از بیماران می تواند در تقویت حافظه و کنترل علائم بیماری آلزایمر تأثیرگذار باشد.

مجری این طرح تحقیقاتی می افزاید: کپسول سافروتین یک داروی گیاهی و حاصل تلاش، تحقیق و سرمایه گذاری برای استخراج، تخلیص و فراوری عصاره زعفران است که برای رسیدن به این موفقیت آزمایش های حیوانی و انسانی متعددی انجام شده است. هر کپسول سافروتین حاوی 15 میلی گرم عصاره استاندارد شده زعفران است که ماده موثره آن «کروسین» است. مطالعات بالینی نشان داده است تجویز داروی سافروتین با دوز 30 میلی گرم در روز یعنی هر 12 ساعت یک کپسول بهترین تأثیر را در کنترل و بهبود علائم بیماری آلزایمر دارد. ما امیدواریم با تولید و عرضه این دارو گامی موثر در بهبود سلامت و ارتقای زندگی بیماران مبتلا به آلزایمر و پیشگیری از بروز و پیشرفت این بیماری برداشته شود.

تأثیر زعفران در پیشگیری و کاهش علائم بیماری آلزایمر

از گذشته های دور، زعفران به عنوان یک گیاه دارویی ارزشمند که فواید فراوانی در حوزه طب و پزشکی دارد، شناخته می شد. زعفران از مواد مختلفی تشکیل شده است که اصلی ترین آن کاروتنوئید ها هستند. بر همین اساس از سال ها پیش از زعفران به عنوان دارویی برای درمان بیماری های دستگاه اعصاب مرکزی مانند افسردگی، اضطراب و اختلالات حافظه، بیماری های قلبی - عروقی، بیماری های تنفسی و همچنین بیماری های گوارشی استفاده می شد. گرچه تحقیقات فراوانی درباره علت اصلی ایجاد و پیشرفت بیماری آلزایمر انجام شده، اما هنوز عامل اصلی تأثیرگذار در بروز و پیشرفت این بیماری شناخته نشده است. تحقیقات انجام شده نشان می دهد کورسین که ماده ای مشتق شده از زعفران است، می تواند در کاهش مرگ سلول های مغزی تأثیر گذار باشد. این ماده مانع از تجمع پلاک های پیری می شود. علاوه بر این، نقش زعفران به عنوان یک ماده ضدالتهابی و آنتی اکسیدان به اثبات رسیده است. بر اساس مطالعات انجام شده کاهش سطح سروتونین و فعالیت آن در مغز می تواند از عوامل تأثیر گذار در ابتلا به بیماری آلزایمر باشد و جالب این که اثر مثبت زعفران بر افزایش فعالیت سروتونین در مغز که در مطالعه روی داروهای جدید ضد آلزایمر مورد توجه است در مطالعات متعددی به اثبات رسیده است. همچنین مطالعات متعددی در زمینه اثرات مفید زعفران بر بهبود علائم بیماری آلزایمر در حیوانات آزمایشگاهی انجام شده است که بیشتر آنها در بهبود تست های رفتاری و جنبه های مختلف حافظه تمرکز داشته است. این مطالعات نقش موثر زعفران و موارد مشتق شده از این گیاه در بهبود حافظه را مورد تأیید قرار می دهد.

فرانک فراهانی جم / گروه دانش